

Az EASO 2020. évi menekültügyi jelentése

Éves jelentés
az Európai Unió
menekültügyi helyzetéről

Vezetői összefoglaló

Az EASO 2020. évi menekültügyi jelentése

Éves jelentés az Európai Unió menekültügyi helyzetéről

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Borítókép: UN Photo/Eskinder Debebe
Ikonok és illusztrációk: iStock by Getty Images, Microsoft 365

© Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal, 2020.
A sokszorosítás a forrás megjelölésével engedélyezett.

Az EASO szerzői joga alá nem tartozó fotók vagy egyéb anyagok felhasználása vagy sokszorosítása érdekében az engedélyt közvetlenül a szerzői jogok jogosultjától kell kérni.

ISBN 978-92-9485-530-5
DOI 10.2847/77330
Katalógusszám: BZ-04-20-293-HU-N

Előszó

2019-ben (2015 óta először) Európában újra emelkedett a nemzetközi védelem iránti kérelmek száma, ezért a menekültügy továbbra is elsőbbséget élvez az EU szakpolitikai agendáján. Mivel az idők során a trendek változnak, közösen dolgozunk azon, hogy optimális megoldásokat találjunk a védelmet igénylő személyek számára, ugyanakkor a nemzeti menekültügyi rendszerek integritását is megőrizzük.

Az *EASO menekültügyi jelentésének* 2020. évi kiadása tömör, ugyanakkor teljes körű áttekintést kínál a nemzetközi védelem területén bekövetkezett legfontosabb fejleményekről, valamint a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) működéséről. Kiemelt éves jelentésének elkészítéséhez az EASO megbízható források széles köréből származó információkat gyűjt össze és elemez, hogy részletesen megvizsgálja az év során bevezetett szakpolitikai változásokat és fejlesztéseket, ugyanakkor a megoldásra váró kihívásokra is felhívja a figyelmet.

Minthogy az EASO 2020-ban tizedik évfordulóját ünnepli, nem feledkezhetünk meg arról, hogy az ügynökség egyre jelentősebb szerepet tölt be a menekültüggyel kapcsolatban az EU+ országoknak biztosítandó operatív és technikai segítségnyújtás terén. Az EASO által rendelkezésre bocsátott információk létfontosságúak ahhoz, hogy az ügynökség lehetővé tegye a szakpolitikai döntéshozók számára a megalapozott döntések meghozatalát, segítse az országokat abban, hogy megbirkózzanak az állandóan változó migrációs mintákkal, és felkészítse a nemzeti közigazgatási szerveket a folyamatosan érkező kérelmek eseti alapon történő feldolgozására.

Várakozással tekintünk az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségéről szóló új rendelet régóta esedékes elfogadása elé, amelynek eredményeként az EASO egy teljes körű uniós ügynökséggé alakul, szerepe megerősödik, továbbá megbízatása is kibővül. A menekültüggyel kapcsolatos szakértelem központjaként az EASO a továbbiakban is szolgáltatásorientált, pártatlan és átlátható támogatást fog nyújtani a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) eredményes megvalósításához.

Hálás vagyok a partnereinkkel folytatott együttműködésért, amelynek célja a közös, átlátható és fenntartható menekültügyi rendszerek működtetése egész Európában. A hatékony rendszerek gyorsan tudnak reagálni a migrációs áramlatok egyre változó mintáira, továbbá minden egyes, nemzetközi védelmet igénylő kérelmezőnek egyértelmű, tisztességes és méltó eljárást biztosítanak. Már most látjuk, hogy 2020-ban nemzetközi és nemzeti szinten is olyan helyzetek alakulnak ki, amelyek következtében valószínűleg egyre több ember keres majd menedéket. Most minden eddiginél jobban kell dolgozunk azon, hogy valóban közös európai menekültügyi rendszer valósuljon meg általa, hogy konvergenciára törekszünk a nemzetközi védelem iránti igények kezelése terén, és szolidaritást vállalunk azokkal a tagállamokkal, amelyekre a legnagyobb nyomás nehezedik.

Nina Gregori

Ügyvezető igazgató
Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal

Bevezetés

Az *EASO 2020. évi menekültügyi jelentése* átfogó áttekintést nyújt a nemzetközi védelem terén európai és nemzeti szinten bekövetkezett fejleményekről. Források széles körére támaszkodva a jelentés rövid áttekintést nyújt a menekültügy nemzetközi kontextusáról, kihangsúlyozza az Európai Unióban (EU) bekövetkezett fejleményeket, továbbá megvizsgálja a jogszabályok, szakpolitikák, gyakorlatok és ítélkezési gyakorlat terén az uniós tagállamokban, Izlandon, Liechtensteinben, Norvégiában és Svájcban (az EU+ országokban) megfigyelhető fő trendeket és változásokat. A jelentés a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) legfontosabb területeire helyezi a hangsúlyt, ugyanakkor a tágabb értelemben vett migrációt és alapvető jogokat is figyelembe veszi.

1. A 2019-es menekültügyi helyzet globális áttekintése

A konfliktus, üldöztetés, emberi jogok megsértése, természeti katasztrófák és pusztuló ökoszisztémák okozta kényszerű lakóhelyelhagyás világszerte több millió embert sújt, akik a biztonságot keresve menekülnek el otthonukból. Az elmúlt néhány évben a világ számos régiójában a konfliktus, a szélsőséges erőszak és a súlyos politikai instabilitás volt a jelentős mértékű lakóhelyelhagyás fő kiváltó oka.

A lakóhelyelhagyás által érintett személyek közül a „menekült” a definíció szerint olyan személy, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt hazáját elhagyni kényszerült. A „belső menekült” ugyan nem lépi át az országhatárt, de még így is kiszolgáltatott helyzetben van.

Európai kontextusban a nemzetközi védelem menekültstátuszt és kiegészítő védelmi jogállást is magában foglal. Az utóbbi olyan személyekre vonatkozik, akik menekültstátuszra nem jogosultak, védelemre viszont igen, mivel esetükben felmerül a súlyos sérelem kockázata, amely lehet halálbüntetés kiszabása vagy végrehajtása; kínzás, illetve embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés a származási országban; illetve nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében az adott személy életének súlyos és egyedi fenyegetettsége.

2019 júniusában az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR) arról számolt be, hogy az aggasztó helyzetben lévő népesség 79,4 millió fő, ebből 20,2 millió menekült, 3,7 millió menedékkérő, 531 000 visszatérő menekült, 43,9 millió belső menekült, 2,3 millió visszatérő belső menekült és 3,9 millió a UNHCR mandátuma alá tartozó hontalan személy.

A 6,6 millió szíriai menekült a világ menekültjeinek közel egyharmadát teszi ki, a sorban Afganisztán és Dél-Szudán következik, 2,7 millió illetve 2,2 millió menekülttel. A védelmet igénylő személyek esetében a menedékkérők legnagyobb csoportját 2019-ben a venezuelai állampolgárok tették ki.

A válság gócpontjával szomszédos országok jelentik gyakran a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek befogadásának első vonalát. 2019-ben abszolút értékben Törökország fogadta be a legtöbb menekültet; Törökországot Pakisztán, Uganda, Németország és Szudán követte. Relatív értelemben – népességszámához viszonyítva – Libanon, Jordánia és Törökország fogadta be a legtöbb menekültet.

Ahogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyek száma világszerte egyre nő, a kormányok, nemzetközi szervezetek és civil társadalmi szervezetek stratégiákat dolgoznak ki, hogy hatékonyan tudjanak reagálni a kényszerű lakóhelyelhagyás jelentette komplex kihívásokra. Az első [globális menekültügyi fórumra](#) 2019 decemberében került sor azzal a céllal, hogy a menekültekről szóló 2018-as globális megállapodás keretében meghatározott cselekvési tervvel kapcsolatos fejleményeket és előrehaladást nyomon kövessék. A megállapodás többek között a felelősségmegosztásról, a menekültek befogadásáról és a befogadó közösségek fenntartható támogatásáról szól.

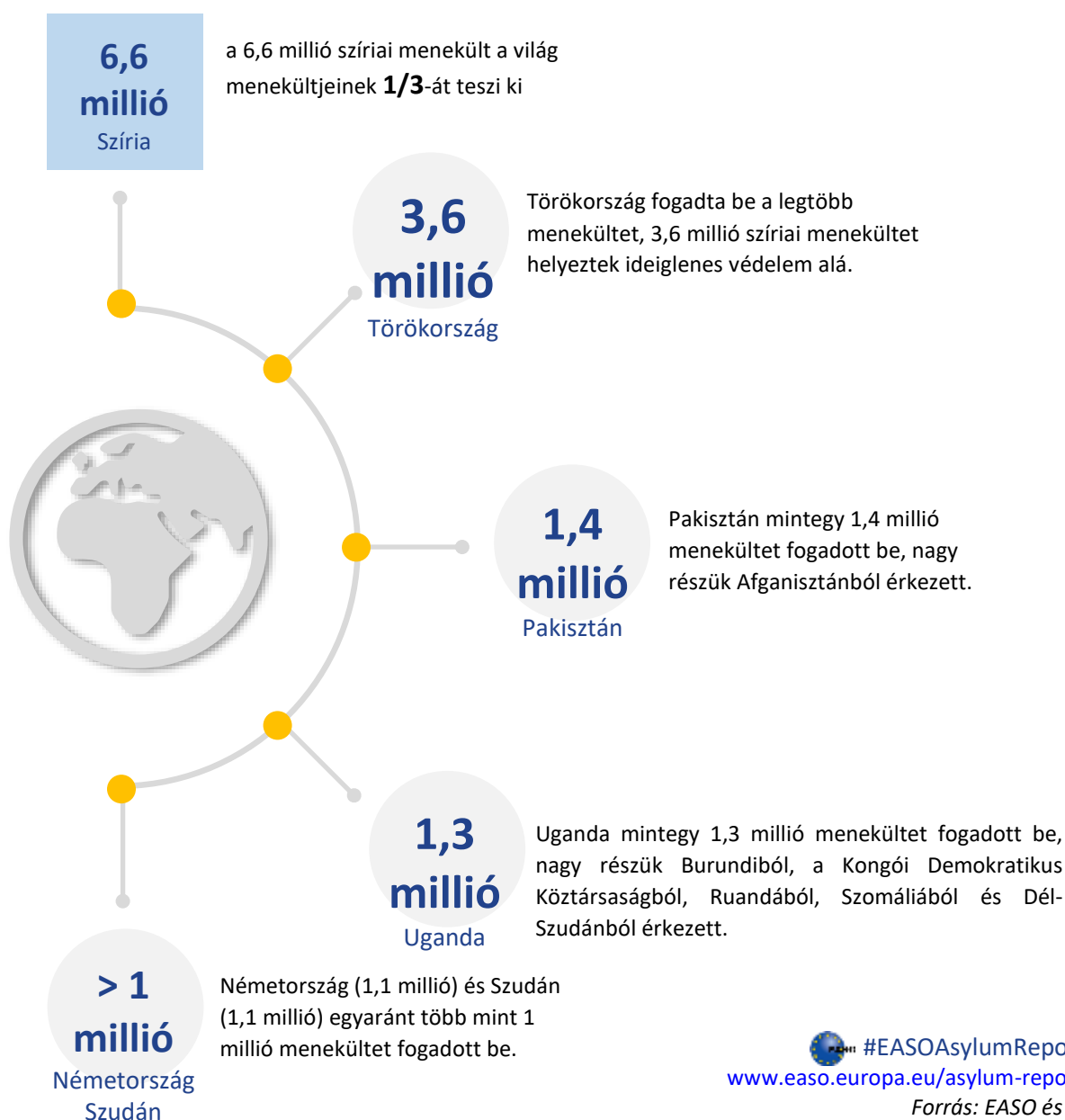
6,6 millió szíriai polgár hagyta el hazáját, így ők a világ menekültjeinek közel egyharmadát teszik ki.

Világszerte új kezdeményezések jelennek meg, amelyeknek köszönhetően a kényszermigráció különféle területei az előtérbe kerülhetnek, és így azokról tágabb közönséggel lehet egyeztetni. 2019-ben két téma kapott nagyobb figyelmet: a klímaváltozással és környezeti okokkal összefüggő hontalanság és mobilitás.

A kényszermigráció egy gyakran figyelmen kívül hagyott vonatkozása, a hontalanság 2019-ben nagyobb figyelmet kapott, mivel a probléma mértéke nyilvánvalóbbá vált. 2019 októberében a hontalansággal foglalkozó nemzetközi magas szintű ülészak jelentette az #IBelong kampány – a UNHCR által 2014-ben indított, a hontalanság 2024-re történő felszámolását célzó kezdeményezés – középpontját. Az esemény [a hontalanság jelenségének felszámolására irányuló globális cselekvési terv](#) 10 céljával kapcsolatban ez idáig elért eredményeket értékelte.

Bár a klímakatasztrófáknak a lakóhelyelhagyásra gyakorolt hatása nem új jelenség, most már a lakóhelyelhagyással kapcsolatos humanitárius, szakpolitikai és jogalkotási diskurzusban is egyre nagyobb teret kap. Egyre szélesebb körben ismerik fel, hogy a környezeti tényezők hatást gyakorolnak az emberek mobilitására, ezért e hatás kezelése érdekében regionális és globális szinten egyaránt szakpolitikai megbeszélések kezdődtek.

Menekültek és a befogadó országok részaránya világszerte, 2019

2. Fejlemények az Európai Unióban

2019-ben jogalkotási szempontból nem került sor jelentős előrelépésre a közös európai menekültügyi rendszer reformcsomagjának elfogadását illetően. Tekintettel az európai parlamenti választásokra a reformcsomaggal kapcsolatos tárgyalásokat a következő parlamenti ciklusra halasztották. A menekültüggyel közvetlenül összefüggő jogalkotási területeken azonban történt előrelépés. 2019 májusában az Európai Unió Tanácsa két rendeletet fogadott el, amelyek megteremtik a bel- és igazságügy területén működő uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás keretét. Továbbá a Tanács 2019 júniusában elfogadta részleges közös álláspontját az átdolgozott visszatérési irányelvről, amelyre az Európai Bizottság 2018 szeptemberében tett javaslatot.

A menedékjog témája 2019-ben továbbra is kiemelt helyen szerepelt az EU politikai napirendjén. A függőben lévő jogalkotási tárgyalások mellett komoly munkát sikerült elvégezni a szakpolitika végrehajtása és az EU+ országok közötti gyakorlati együttműködés terén. Az EU 2019–2024 közötti stratégiai menetrendje, amelyet az Európai Tanács 2019 júniusában fogadott el, meghatározta a következő intézményi ciklus fő prioritásait, beleértve kiemelt területként a migrációt és a menekültügyet, középpontjában az uniós értékeken alapuló határigazgatással; a származási és tranzitországokkal való együttműködést; valamint a dublini rendszer reformjával kapcsolatos, régóta esedékes konszenzust, amelynek célja a felelősség és a szolidaritás közötti egyensúly megteremtése.

2020 januárjában az Európai Bizottság közzétette új munkaprogramját, amelyben az egyik prioritás egy új megállapodás elindítása, amely elismeri a migráció belső és külső aspektusainak összefüggését, továbbá ellenállóbb, humánusabb és hatékonyabb migrációs és menekültügyi rendszerek kialakítására törekszik.

2019 októberében az Európai Bizottság közzétette az [európai migrációs stratégia végrehajtásáról szóló eredményjelentést](#), amely felsorolta a 2015 óta elért legfőbb eredményeket, és a 2019-es fejleményekre összpontosított. Míg a jogalkotási reformok lassú ütemben haladtak előre, gyorsabb előrehaladást sikerült elérni a szakpolitikák végrehajtása, valamint a migráció és menekültügy hatékony kezelését szolgáló uniós eszköztár megerősítése terén, a jelentős nyomás alatt álló tagállamoknak nyújtandó gyors operatív és pénzügyi támogatást is beleértve.

Bár 2019-ben általánosságban csökkent az EU külső határaitra érkezők száma, az Európába vezető migrációs útvonalakon különféle trendek alakultak ki. A nyugat- és közép-mediterrán útvonalakon 2018-hoz képest kevesebben, ugyanakkor a kelet-mediterrán és a nyugat-balkáni útvonalakon többen érkeztek.

Az EU kelet-mediterrán útvonal kezelésével kapcsolatos megközelítésének fő dimenziója a Törökországgal az [EU–Törökország nyilatkozat](#) formájában megvalósuló partnerség. A nyilatkozat végrehajtása már négy éve tart, és ennek eredményeként a Törökországból az EU-ba irányuló irreguláris belépések száma 94%-kal lett alacsonyabb, mint a megállapodás előtt, és összességében mintegy 27 000 szíriai menekültet sikerült Törökországból áttelepíteni valamely EU+ országba.

Az Európai Tanács elfogadta az EU 2019–2024-es időszakra szóló stratégiai menetrendjét, amelynek a menekültügy kiemelt területe

A 2016–2025 közötti időszakban a menekülteket támogató eszköz révén összesen 6 milliárd EUR-t sikerült folyósítani a törökországi menekültek és befogadó közösségek támogatására, amelyet elsősorban humanitárius segítségnyújtásra, oktatásra, egészségügyre, települési infrastruktúrára, valamint társadalmi-gazdasági támogatásra lehet felhasználni. A görög szigetekről Törökországba történő visszatérések végrehajtása terén azonban több eredményre van szükség.

2019-ben folytatódott a Földközi-tengeren megmentett migránsok partra szállítása, ami rámutatott arra, hogy szisztematikusabb és összehangoltabb uniós megközelítésre van szükség a partra szállítással kapcsolatban, az érkezési befogadást, regisztrációt és áthelyezést is beleértve. 2019 szeptemberében egy migrációról szóló miniszteri ülésre került sor, amelyen részt vettek a tagállamok, az EU Tanácsának soros elnöksége, valamint az Európai Bizottság. Az ülés eredményeként Franciaország, Németország, Olaszország és Málta közös szándéknyilatkozatot adott ki, amelynek célja egy, a partra szállítások és az áthelyezési megállapodások kezelését szolgáló strukturált sürgősségi eljárás kidolgozása. Az Európai Bizottság a nyilatkozat alapján egy eljárást kezdeményezett szabványművelési előírások kidolgozása céljából, ami a tagállamok körében közös egyetértést eredményezett, és amelyet operatív szinten is alkalmaznak.

Az áttelepítés 2019-ben továbbra is a menekültüggyel kapcsolatos szakpolitikai agenda kiemelten fontos témája maradt. Az EU arra irányuló közös erőfeszítéseinek szerves részét képezi, hogy védelmet biztosítson azoknak, akiknek védelemre van szükségük, oly módon, hogy a menekülteket a menedék egyik országából egy olyan államba helyezze át, amely beleegyezett e menekültek befogadásába, és letelepedési engedélyt ad számukra. Az európai áttelepítési program 2015 júliusában indult, és 2019 decemberére két sikeres áttelepítési program keretében több mint 65 000 emberen segített.

2019 során az EU folytatta a külső partnereivel fennálló együttműködését, hogy a multilateralizmusban gyökerező átfogó megközelítés segítségével kezelje a migrációs nyomást. Az EU migrációs politikája külső dimenziójának keretében végrehajtott tevékenységek céljai közé tartozott az irreguláris migráció megelőzése; a harmadik országokkal a visszatérés és a visszafogadás terén folytatott együttműködés megerősítése; a migráció kiváltó okainak a származási országokban fennálló lehetőségek javítása és a partnerországokban eszközölt befektetések növelése révén történő kezelése; valamint Európába vezető legális útvonalak biztosítása a nemzetközi védelmet igénylő személyek számára.

Az uniós jog harmonizált értelmezésének és alkalmazásának biztosítását célzó szerepkörében az Európai Unió Bírósága 2019-ben a KEMR értelmezéséről szóló előzetes döntésekkel kapcsolatban 12 ítéletet hozott. A Bíróság például a következőkkel kapcsolatban hozott döntést:

- a menekültügyi eljárásról szóló átdolgozott irányelv alkalmazhatósága a tagállamokban meglévő nemzetközi védelemmel kapcsolatban, valamint az igazságszolgáltatási intézmények elsőfokú határozatok megváltoztatásában betöltött szerepe;
- a nemzetközi védelem visszavonása és az átdolgozott kvalifikációs irányelvben foglalt bizonyos rendelkezések érvényessége;
- a befogadás anyagi feltételeinek egyfajta szankcióként történő megvonása, tekintettel a befogadási feltételekről szóló átdolgozott irányelv 20. cikke (4) bekezdésére; valamint
- annak értékelése, hogy az eltartott személy a tágabb család tagjának (nem közvetlen családtagnak) minősül-e, és a családegyesítési eljárás eljárási vonatkozásai.

A Bíróság továbbá a dublini rendszer legfontosabb fogalmait és technikai vonatkozásait is értelmezte az [Európai Unió Alapjogi Chartájának](#) összefüggésében, továbbá az Egyesült Királyságnak az EU-ból való kilépéséhez (brexit) kapcsolódó előzetes kérdéseket is tisztázott.

Forrás: EASO.

2019-ben az EASO által nyújtott operatív támogatás soha nem látott szintet ért el, amellyel több mint 900 személy (beleértve az EASO munkatársait, az EU+ országok szakértőit, kölcsönmunkaerőt, tolmácsokat, kulturális mediátorokat és biztonsági személyzetet) négy tagállamban (Ciprus, Görögország, Olaszország és Málta) történő bevetését koordinálták. 2019-ben az ügynökség éves költségvetésének közel 40 %-át operatív támogatásra fordították.

A harmadik országoknak nyújtott támogatás területén az EASO 2019-ben a nyugat-balkáni országokban, Törökországban, valamint a Közel-Kelet és Észak-Afrika régió országaiban végzett kapacitásépítési tevékenységeket.

3. A közös európai menekültügyi rendszerre vonatkozó adatok

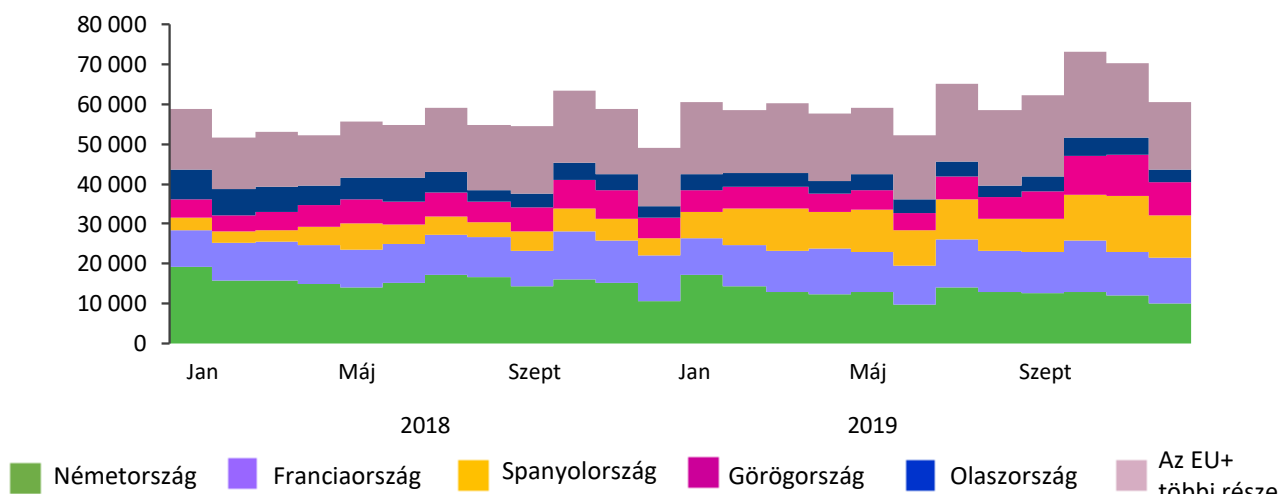
növekedés mutatkozott 2019-ben az EU+ országokban benyújtott kérelmek számában (2018-hoz képest)

2019-ben az EU+ országokban közel 740 000 nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be, ami 2018-hoz képest 11 %-os növekedést jelent. Ez volt az első alkalom a 2015-ös migrációs válság óta, amikor a kérelmezők száma emelkedni kezdett, részben a venezuelai és egyéb latin-amerikai állampolgárok által benyújtott kérelmek drasztikus növekedése miatt. A legfontosabb befogadó országok – például Franciaország, Görögország és Spanyolország – 2019-ben több kérelmezőt fogadtak, mint a migrációs válság idején.

A kérelmek továbbra is korlátozott számú tagállamra koncentráálódtak. 2019-ben Franciaország, Németország és Spanyolország az EU+ országokban benyújtott összes kérelemnek több mint a felét fogadta be, őket messze lemaradva Görögország követte. Ezzel szemben Olaszországban már a második egymást követő évben sokkal kevesebb kérelmet nyújtottak be, ami annak tulajdonítható, hogy a közép-mediterrán útvonalon jelentősen csökkent az irreguláris migráció. Az abszolút számokról a relatív számokra áttérve: az EASO számításai alapján a népességéhez viszonyítva Ciprus, Görögország és Málta fogadta be a legtöbb nemzetközi védelem iránti kérelmet.

2019-ben az EU+ országokban benyújtott összes nemzetközi védelem iránti kérelem egynegyede három származási ország polgáraitól érkezett. Abszolút számokban: a szíriai kérelmezők mintegy 80 000 kérelmet nyújtottak be, őket Afganisztán (közel 61 000) és Venezuela (mintegy 46 000) követte. Gyakran a nyelv, a kulturális kötődés vagy a földrajzi közelség határozza meg, hogy hol nyújtják be a kérelmet. Jellemzően ez volt a helyzet a latin-amerikaiak (venezuelaiak és kolumbiaiak, valamint Guatemala, Honduras és Nicaragua állampolgárai) esetében, akik elsősorban Spanyolországban nyújtottak be kérelmeket. A vízummentes utazás szintén szerepet játszott abban, hogy hol nyújtják be a kérelmet. 2019-ben jelentős új trend volt azon országok állampolgárai által benyújtott kérelmek számának növekedése, amelyeknek nincs szükségük vízumra a schengeni térségbe történő belépéshez; ezek az összes kérelem több mint egynegyedét tették ki (mintegy 188 500 kérelem).

1. ábra Kérelmek száma a legfontosabb európai befogadó országok szerint, 2018–2019

Forrás: Eurostat.

2019-ben az EU+ országok közel 585 000 határozatot hoztak első fokon benyújtott kérelmekkel kapcsolatban. Ez azt jelzi, hogy folytatódott a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos határozatok számának 2016 óta csökkenő tendenciája. A nemzetközi védelemmel kapcsolatos határozatok háromnegyedét öt országban hozták meg: Franciaországban, Németországban, Görögországban, Olaszországban és Spanyolországban. Az első fokú határozatok nagy részét afganisztáni, szíriai és venezuelai polgárok részére adták ki; ez 2019-ben az EU+ országokban meghozott összes határozat egynegyedét tette ki. 2019-ben a venezuelai, kolumbiai, salvadori, palesztin, tunéziai, marokkói és jemeni kérelmezők esetében jóval több határozatot hoztak, mint egy évvel korábban.

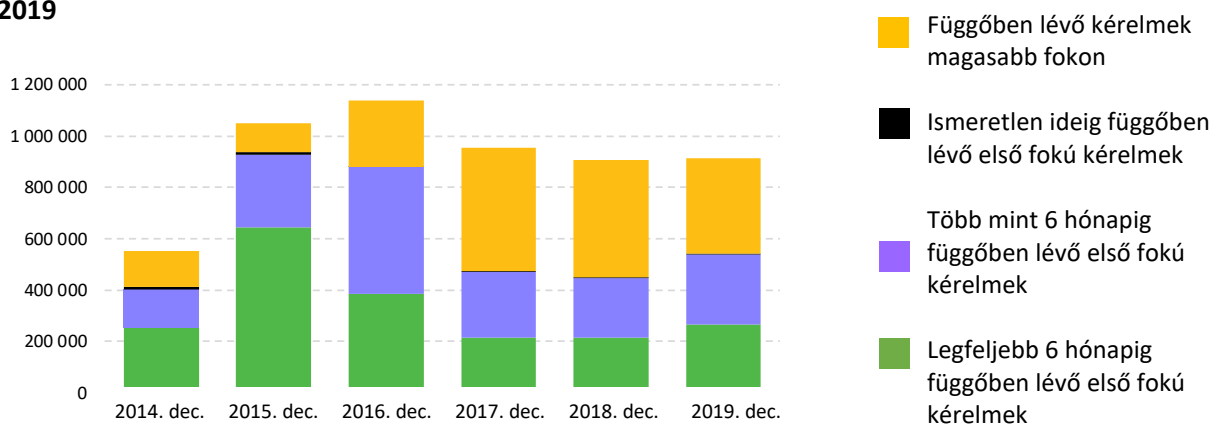
Az első fokon hozott határozatok kétötöde kedvező volt, azaz menekültstátusz (az összes kedvező határozatnak több mint a fele), kiegészítő védelem vagy humanitárius védelem (közel azonos arányban történő) megadásáról szólt.

2019-ben jelentős fejlemény volt a venezuelai kérelmezők ügyében hozott kedvező határozatok számának alakulása. A venezuelaiak menedékkérelmeinek elfogadási aránya 2019-ben 96% volt, míg 2018-ban csupán 29%. Szintén magas volt az elfogadási arány a következő állampolgárok esetében: szíriaiak (86%), eritreaiak (85%) és jemeniek (82%). Ezzel szemben az Észak-Macedónia és Moldova állampolgárai által benyújtott kérelmeknél volt a legalacsonyabb a kedvező határozatok aránya (1–1%).

A 2019-ben visszavont kérelmek száma 20%-kal, mintegy 69 500-ra emelkedett. A kérelmek visszavonása, különösen a hallgatólagos visszavonás a szökés és az egyéb EU+ országok felé irányuló továbbutazás közvetett mutatójának tekinthető. Az EASO ideiglenes korai előrejelző és felkészültségi rendszerének adatai szerint 2019-ben az első fokon visszavont kérelmek közel háromnegyede hallgatólagos volt. Ennek az értelmezésnek megfelelően a legtöbb visszavonásra az uniós frontországokban került sor, például Görögországban és Olaszországban, amelyek együttesen az összes visszavonás több mint kétötödét tették ki.

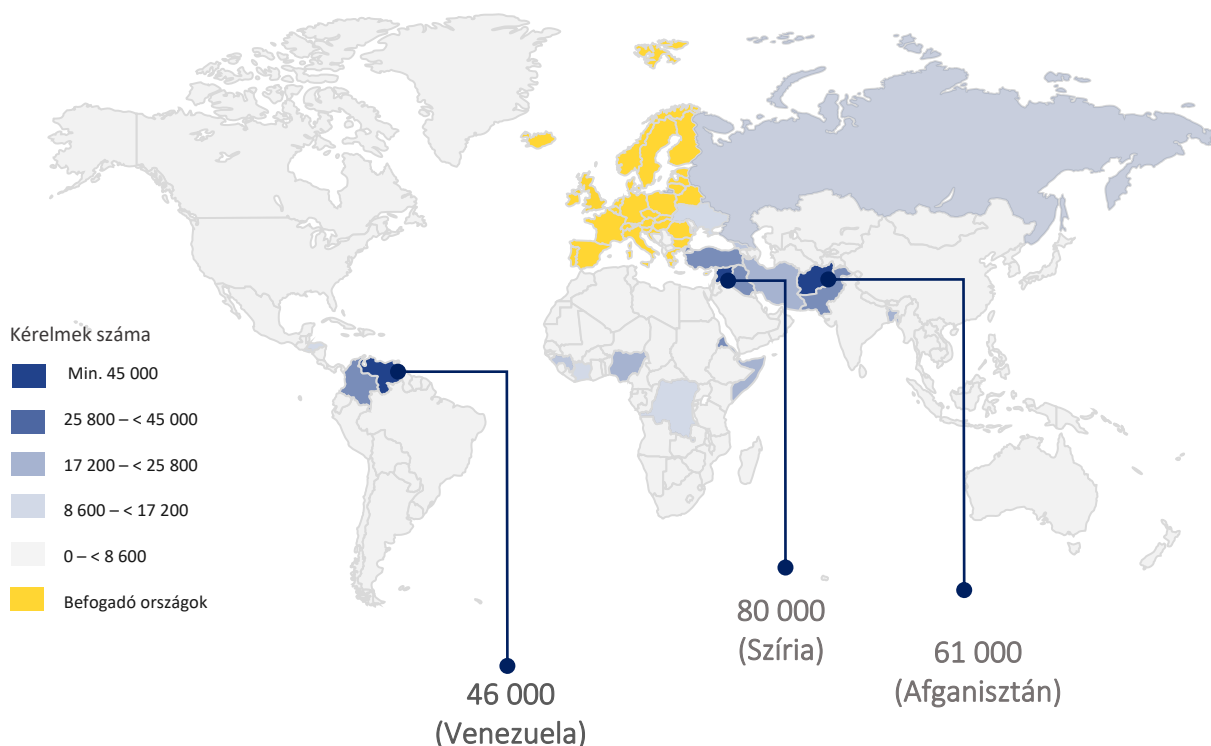
2019 végén közel 912 000 nemzetközi védelem iránti kérelem esetében még nem született határozat az EU+ országokban, ami majdnem 1%-kal több, mint 2018-ban. Általánosságban az ügyhátralék még így is sokkal nagyobb volt, mint a válság előtt, ami jól jelzi, hogy jelenleg milyen fokozott nyomás alatt működnek az uniós menekültügyi rendszerek. Továbbra is Németországban van messze a legtöbb lezáratlan ügy, de számos más EU+ országgal ellentétben 2018 vége és 2019 vége között csökkent a teljes szám. A folyamatban lévő ügyek hátraléka Belgiumban, Görögországban, Franciaországban, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban jelentős volt, és egyre növekedett. Az Eurostat és az EASO adatai alapján végzett számítások azt mutatják, hogy a határozatra váró ügyeknek több mint a fele (több mint 540 000 ügy) volt első fokon függőben. Ezt a trendet a folyamatban lévő ügyek számának jelentős emelkedését tapasztaló összes országban jelentős mértékben befolyásolta az, hogy több kérelmet nyújtottak be, így az ügyhátralék nagy része első fokon halmozódott fel.

A nemzetközi védelem iránti, függőben lévő kérelmek az EU+ országokban az év végén, 2014–2019

Forrás: EASO és Eurostat.

Az EU+ országokban nemzetközi védelmet kérelmezők 20 legfontosabb származási országa, 2019

A visszavont kérelmek számának növekedése 2019-ben

A vízummentes országokból érkező kérelmek számának növekedése 2019-ben

A nemzetközi védelem iránti kérelmek

1/4-ét

3 ország állampolgárai nyújtották be: Szíria, Afganisztán és Venezuela

#EASOAsylumReport2020
www.easo.europa.eu/asylum-report-2020

Forrás: EASO

4. A dublini eljárás

A Dublin III rendelet célja egy olyan egyértelmű és működőképes módszer meghatározása, amellyel megállapítható, mely tagállam felel az egyes nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatáért. Célja annak biztosítása, hogy a kérelmezők ténylegesen hozzáférjenek a nemzetközi védelem megadását szolgáló eljárásokhoz, és hogy a kérelem elbírálását egyetlen, egyértelműen kijelölt tagállam végezze el. Ha a dublini kritériumok elbírálását követően kiderül, hogy egy másik tagállam felel a kérelem feldolgozásáért, a dublini rendszer biztosítja a kérelmezőnek a felelősnek kijelölt tagállamba történő átszállítását.

Az EASO EPS-rendszerén keresztül továbbított adatok alapján 2019-ben (2018-hoz képest) 3%-kal nőtt a kimenő dublini kérelmekkel kapcsolatos határozatok száma. Ez összesen közel 145 000 határozatot jelent, a kérelmeket és az újbóli vizsgálatra irányuló kérelmeket is beleértve. A menedékjog iránt benyújtott kérelmekre vonatkozó dublini határozatok aránya 2019-ben 20% volt, ami azt jelentheti, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők jelentős számban folytatták az EU+ országok között a továbbutazást.

A korábbi évekhez hasonlóan Németország és Franciaország kapta a dublini kérelmekkel kapcsolatban hozott határozatok nagy részét: az összes határozat közel 1-1 harmadát. A kérelmekre reagáló legfontosabb ország továbbra is Olaszország, öt követi Németország, Spanyolország, Görögország és Franciaország. A dublini kérelmekkel kapcsolatos határozatok teljes elfogadási rátája – amely a felelősség elfogadására irányuló határozatoknak az összes kiadott határozathoz viszonyított arányával mérhető – 2019-ben sorban már második éve csökkent, 62%-ra.

2019-ben a dublini rendelet 17. cikkének (1) bekezdésére – azaz a mérlegelési záradékra – történő hivatkozások száma is jelentősen, 6 900 esetre esett vissza. E záradék értelmében minden tagállam határozhat úgy, hogy megvizsgálja a nemzetközi védelem iránti kérelmet akkor is, ha annak megvizsgálásáért a Dublin III rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelős.

Az EU+ országok mintegy 27 200 átadást hajtottak végre, ami 2018-hoz képest 3%-os csökkenést jelent, és összhangban áll az elfogadott kérelmek kismértékű csökkenésével. Az átadások mintegy 30%-át Németország hajtotta végre, utána következett Franciaország (20%), Hollandia (11%), Görögország (9%), Lengyelország és Ausztria (5–5%).

2019-ben a dublini eljárással kapcsolatban viszonylag kevés jogalkotási és szakpolitikai fejleményre került sor, kivéve, hogy egyes országokban, például Belgiumban és Hollandiában jelentős mértékben emelkedett a dublini eljárás alá helyezett menedékkérők száma. E fejlemények nagy része olyan intézményi és szervezési változásokkal függött össze, amelyek célja az ügghátralékok csökkentése és a dublini rendszer hatékonyságának növelése.

2019-ben az EU+ országok mintegy 27 200 átadást hajtottak végre, ami 3%-kal kevesebb, mint 2018-ban

A dublini rendszer jövőbeli reformjának függvényében továbbra is az európai és nemzeti bíróságok értelmezték az egyes rendeleteket és irányelveket, és az egyes esetek alapján nyújtottak iránymutatást. A Dublin III rendelet 3. cikkének (2) bekezdése értelmében valamely tagállam az adott kérelem vizsgálatáért felelős államnak tekintendő, amennyiben megalapozott okokból feltételezhető, hogy a dublini feltételek értelmében felelősként kijelölt tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a befogadási feltételeknek szisztematikus hiányosságai vannak. 2019-ben a más országoknak történő átadásokat rendszerszinten egyetlen tagállam esetében sem függesztették fel. Nagyon sok eltérés tapasztalható azonban a tagállamokban az adott dublini tagállamoknak történő átadások felfüggesztése terén alkalmazott gyakorlatokat illetően.

A civil társadalmi szervezetek aggályokat fogalmaztak meg a módszer hiányosságaival és a dublini rendszer gyakorlati működésével kapcsolatban. A kérelmezők jogait védeni kell, ugyanakkor meg kell akadályozni a másik tagállamba történő továbbutazásukat. Pozitív ösztönzőket kellene bevezetni a kérelmezők és az országok számára egyaránt, hogy kövessék a rendszer eljárásait ahelyett, hogy egyes tagállamok szigorításokat alkalmazzanak.

5. Kísérő nélküli kiskorúak és kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők

Az uniós menekültügyi vívmányok az olyan kérelmezők azonosítására és támogatására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaznak, akik különleges eljárási garanciákat igényelnek. A kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők mindenre kiterjedő, hatékony és gyors azonosítása továbbra is kihívást jelent, különös tekintettel a nem látható kiszolgáltatottságra, mint például a kínzás vagy a trauma pszichológiai következményei.

A kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők egyik legfontosabb csoportjába tartoznak a kísérő nélküli kiskorúak, akik felelős felnőtt gondviselése nélkül igényelnek védelmet. 2019-ben az EU+ országokban közel 17 700 nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be kísérő nélküli kiskorúak, ami 2018-hoz képest 13%-os csökkenést jelent. A kísérő nélküli kiskorúak által benyújtott kérelmek az összes kérelem 2%-át tették ki.

A korábbi évekhez hasonlóan a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők helyzetének javítása érdekében számos kezdeményezés indult 2019-ben. Egyes országok a korai azonosításra és az eljárási biztosítékok nyújtására irányuló intézkedéseket vezettek be. Lépések történtek továbbá az életkor megállapítását szolgáló módszerek javítása vagy kiigazítása terén, ugyanakkor a civil társadalmi és nemzetközi szervezetek továbbra is a folyamat hiányosságaira mutattak rá. Jogszabályi és szakpolitikai módosításokat vezettek be a jogi képviselő terén a gyámok kijelölésének felgyorsítása és a gyámügyi rendszer általános minőségének javítása érdekében.

A nemzetközi és a civil társadalmi szervezetek észrevételeket tettek a kijelölési folyamat fejlesztésével, a gyámok feladatkörével, a képviselő és a gyermek közötti kommunikációval, valamint a gyámok munkaterhelésével és általánosságban a képzésükkel kapcsolatban. Egyes EU+ országok az egyértelműbb tájékoztatás biztosítása érdekében a kiskorúak sajátos igényeinek megfelelően módosították a menekültügyi és befogadással kapcsolatos kommunikációs anyagaikat. Ezek a kezdeményezések azonban jellemzően nem vonatkoztak más kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokra.

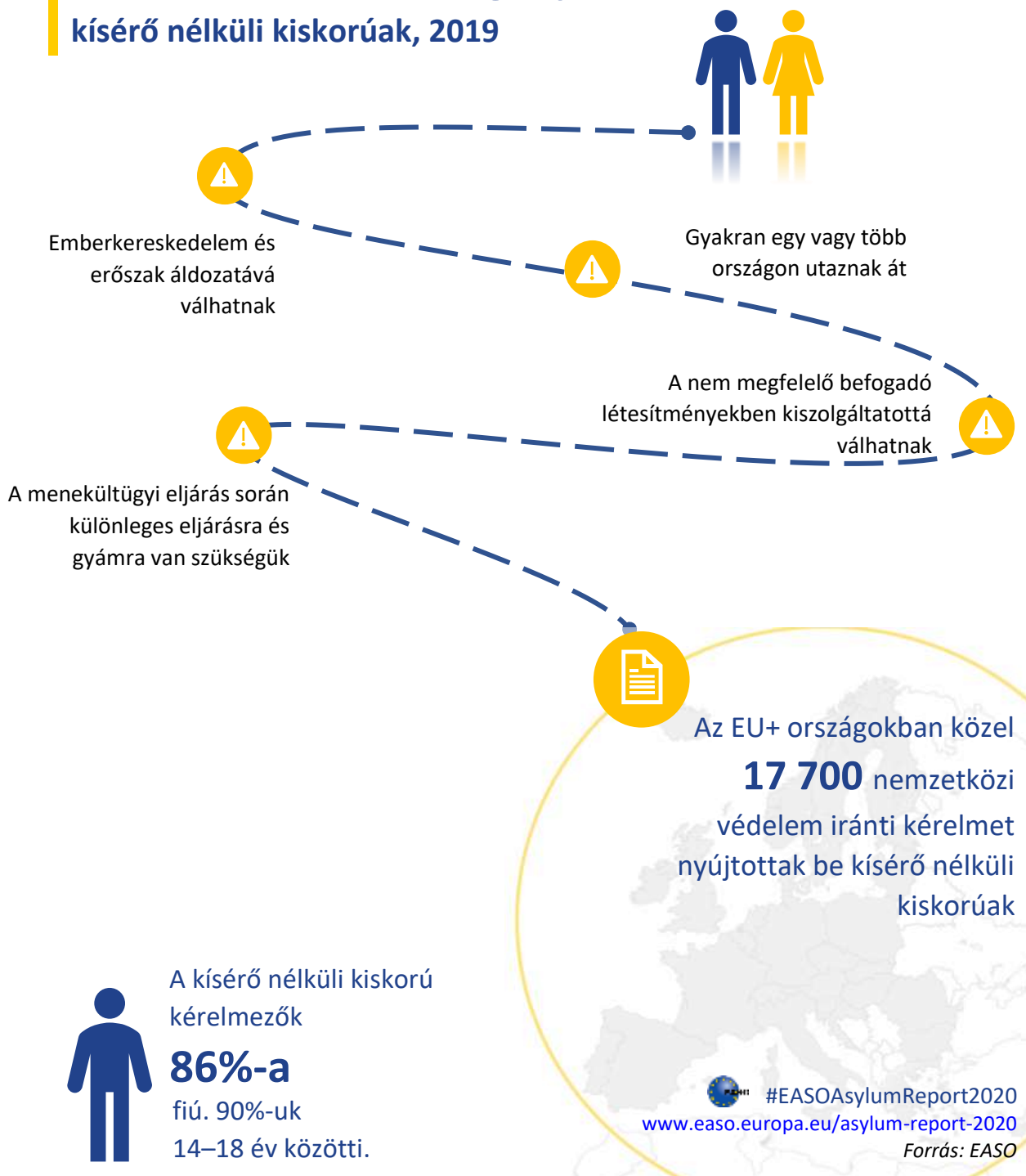
Az első fokú eljárásokban csak néhány olyan kezdeményezés volt, amely a kiskorúakkal kapcsolatos eljárások javítására és a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítására irányul. Úgy tűnik, hogy valamivel nagyobb figyelmet fordítottak a női nemi szervi csonkítás által veszélyeztetett lányokra, a családon belüli erőszak áldozataira, az emberkereskedelem áldozataira, valamint a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) kérelmezőkre vonatkozó eljárások javítására.

A befogadási feltételek tekintetében 2019-ben az EU+ országok erőfeszítései a kiskorúak és a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők esetében a létesítmények kapacitásának kiigazítására és a befogadási feltételek minőségének javítására, a szakosodott befogadó létesítmények fejlesztésére, továbbá a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezőkkel, különösen a kísérő nélküli kiskorúakkal foglalkozó munkatársak képzésére irányultak. Ennek ellenére a civil társadalmi szervezetek aggályaiknak adtak hangot azzal kapcsolatban, hogy számos országban rosszak a kiszolgáltatott személyek befogadásának feltételei. Ráadásul a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők, különösen a gyermekek őrizetbe vétele továbbra is alapvető kérdéseket vetett fel számos EU+ országban, továbbá az európai és nemzeti bíróságok is számos határozatot hoztak az ilyen ügyekben.

A rossz befogadási körülmények és a kísérő nélküli kiskorú menedékkérők őrizetbe vétele számos országban aggodalomra ad okot

Az átutazó, kísérő nélküli kiskorúak helyzete aggasztja mind a nemzeti hatóságokat, mind pedig az európai civil társadalmi szervezeteket. Sokféle és bonyolult oka van annak – mint például a menekültügyi eljárás hossza és a Dublin III rendelet rendelkezései –, hogy a kísérő nélküli gyermekek gyakran igyekeznek elkerülni az azonosítást, és egy vagy több országon átutazva próbálnak eljutni egy adott tagállamba.

Nemzetközi védelmet igénylő, kísérő nélküli kiskorúak, 2019

6. A legfontosabb nemzeti szintű fejlemények

A közös európai menekültügyi rendszer nemzeti szinten végrehajtott főbb tematikus területein számos fejlemény történt 2019-ben.

Az eljáráshoz való hozzáférés

A legtöbb EU+ ország arra koncentrált, hogy a nemzeti menekültügyi eljárásokat az elmúlt években bevezetett jogszabályi, szakpolitikai és gyakorlati változásoknak megfelelően hajtja végre és fejlessze tovább. E változások többek között a következőkre terjedtek ki: érkezési központok létrehozása, új technológiák bevezetése a kérelmezők jobb azonosítása érdekében, valamint a kérelmezők kötelezettségeinek bővítése annak érdekében, hogy működjenek együtt, és az eljárás korai fázisában adják át az összes dokumentumot és releváns információt.

A nyilvános vita az EU külső határaival kapcsolatos alapvető jogi, politikai és társadalmi kérdésekre összpontosult, különös tekintettel a Földközi-tengeren végzett kutatási-mentési műveletekre, partra szállításra és áthelyezésre. Az Európai Bizottság elismerte egy strukturáltabb ideiglenes megoldás szükségességét, és a kimentett migránsok biztonságos partra szállításának és gyors áthelyezésének érdekében elkezdte koordinálni intézkedéseit, továbbá szabványos működési eljárások kidolgozását tervezi.

A szárazföldi határok szigorúbb ellenőrzése érdekében számos tagállam ideiglenesen újra bevezette a belső schengeni határokon a határellenőrzést. A nemzetközi szervezetek és civil társadalmi szervezetek azonban továbbra is arról számolnak be, hogy a szárazföldi és tengeri határokon visszafordítják az embereket, megfelelő azonosítás nélkül kiutasítják őket, a regisztrációra és a kérelmek benyújtására pedig hosszú ideig kell várakozniuk.

Információkhoz való hozzáférés

A nemzetközi védelmet igénylő személyeknek információra van szükségük a helyzetükkel kapcsolatban ahhoz, hogy képesek legyenek közölni a védelemmel kapcsolatos igényeiket és személyes körülményeiket, valamint hogy elérjék ezen igények és körülmények mindenre kiterjedő és tisztességes elbírálását.

2019-ben az EU+ országok tovább bővítették a menedékkérők és nemzetközi védelemben részesülő személyek részére nyújtott információszolgáltatás módszereit, időnként NGO-kkal vagy nemzetközi szervezetekkel közös projektek keretében. Az információt jellemzően több nyelven, információs platformok, prospektusok, brosúrák, videoklipek vagy okostelefon-alkalmazások formájában nyújtották. Az országok által jelenleg biztosított információk nem csupán a menekültügyi eljárás vonatkozásaira, hanem a befogadó országban jellemző hétköznapi helyzetekre, az integrációra, visszaküldésre, áttelepítésre és a figyelemfelkeltő kampányokra is kiterjednek. Néhány tájékoztató anyagot kifejezetten a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők igényei szerint módosítottak.

Jogi segítségnyújtás és képviselet

2019-ben az EU+ országok jogszabály-módosításokat vezettek be, hogy különféle nemzeti programok keretében biztosítsák és kibővítsék a nemzetközi védelmet kérelmezőknek nyújtandó ingyenes jogi tanácsadást. Az EU+ országok a jogi segítségnyújtással kapcsolatos új projekteket valósítottak meg, továbbá a meglévőket is folytatták vagy kibővítették. A civil társadalmi szervezetek által kifejezésre juttatott aggályok közé tartoznak a következők: a jogi segítségnyújtás alacsony anyagi megbecsülése; az előkészítő és a négyesemközi interjúk lebonyolítására alkalmas létesítmények hiánya; az első fokon hozott határozatok elleni fellebbezés megfogalmazására irányuló jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférés hiánya vagy a kormány által biztosított jogsegély hiánya az őrizetben lévő menedékkérők esetében, aminek eredményeként az NGO-k nyújtottak ingyenes jogsegélyt.

Tolmácsolás

Tolmácsolást kell biztosítani annak érdekében, hogy a kérelmező és a menekültügyi hatóság közötti információcsere pontos legyen, és azt mindkét fél érte.

2019-ben az ezen a területen bevezetett változtatások közé tartozott: a tolmácsolásra fordított költségvetés növelése, a tolmácsok számának emelése, több információ több nyelven, különféle eszközök segítségével történő nyújtása, a tolmácsolást segítő modern technológiák bevezetése és a gyakorlatoknak az aktuális szükségletekhez történő igazítása. Az EU+ országok által tapasztalt kihívások közé tartozott, hogy a menekültügyi eljárás bizonyos szakaszaiban nincs kellő létszámú személyzet, és a folyamatban részt vevő tolmácsoknak nincs meg a kellő képesítésük.

Különleges eljárások

A nemzetközi védelem iránti kérelmek elsőfokú vizsgálata során a tagállamok különleges eljárásokat, például gyorsított eljárásokat, határövezeti vagy elsőbbségi eljárásokat is alkalmazhatnak, miközben tartják magukat az európai menekültügyi jogszabályok által előírt alapelvekhez és garanciákhoz.

2019-ben Olaszország és Svájc a kérelmek határon történő benyújtására új eljárásokat vezetett be. Ezenkívül számos EU+ ország módosította a biztonságos származási országokat tartalmazó nemzeti listáját, míg mások – például Ciprus és Olaszország – első alkalommal vezettek be ilyen listákat. Cipruson először használtak gyorsított eljárást, és 2019 márciusától Svájc is gyorsított eljárást alkalmaz annak érdekében, hogy az esetek többségében 140 nap alatt szülessen döntés.

Az EU+ országok a nemzetközi védelemre irányuló későbbi kérelmekre vonatkozó kritériumok meghatározásával is foglalkoztak, hogy megakadályozzák a menekültügyi rendszerrel az ismétlődő, nem érdemi kérelmek benyújtásával történő visszaélés lehetőségét.

A rendszeres vagy különleges eljárás keretében egyes országok a bizonyos kérelmezők által benyújtott kérelmek elbírálását prioritásként kezelik, hogy ezeket még az egyéb kérelmek előtt feldolgozzák. Például mivel megugrott a venezuelai és más latin-amerikai országokból érkező kérelmezők száma, Spanyolország a határozathozatal meggyorsítása érdekében az ő esetükben elsőbbségi elbírálást alkalmaz.

Az elsőfokú eljárás

A kérelmek feldolgozása hatékonyságának javítása és az első fokon történő feldolgozás időtartamának csökkentése érdekében az EU+ országok jogszabály-módosításokat, intézményi változtatásokat, gyakorlati intézkedéseket és új munkamódszereket vezettek be. A civil társadalmi szervezetek által felvetett nehézségek között továbbra is megtalálhatóak a szélsőségesen hosszú ideig tartó – gyakran a törvényi határidőt is meghaladó – első fokú eljárások.

A nemzetközi védelmet kérelmezők fogadása

Az EU+ országok arra koncentráltak, hogy végrehajtsák a 2018-ban a nemzeti befogadási eljárások megszervezése terén bevezetett jelentős változásokat. Számos ország finomhangolta intézményi kereteit, hogy megkönnyítse a végrehajtási folyamatot, míg mások folytatták a megnövekedett számú kérelmező elhelyezésének bővítésére irányuló erőfeszítéseket. Néhány ország csökkentette befogadókapacitását.

A befogadás körülményeinek javítása érdekében több ország iránymutatásokat dolgozott ki, nyomon követést alkalmazott, több forrást biztosított, és szimulációs gyakorlatokat végzett.

Az év során egyes kezdeményezések bizonyos kérelmezői csoportok esetében a befogadás anyagi feltételeihez fűződő jogosultság időtartamának, hatályának és feltételeinek módosítására irányultak. A zavaró magatartás kezelésére, valamint a befogadó létesítményekben a biztonság garantálására irányuló intézkedéseket is bevezettek. A bíróságok különösen aktívak voltak a nemzeti befogadó rendszerek hiányosságainak kezelése terén, beleértve a dublini eljárás szerinti átadás összefüggésében a nemzeti határokon túl érvényes befogadási standardok felülvizsgálatát.

A UNHCR és a civil társadalmi szervezetek ugyanakkor a lakhatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, valamint a gyermekek és fiatalok oktatáshoz való hozzáférése terén hiányosságokat állapítottak meg.

Őrizet

Az EU+ országok új jogszabályokat vagy módosításokat vezettek be az őrizetbe vétel okainak részletesebb meghatározása vagy pontosabb kidolgozása, valamint az őrizetbe vétel alternatíváinak terén, mind a menekültügyi, mind pedig a kiutasítási eljárások összefüggésében. A jogszabályok foglalkoztak a nem együttműködő kérelmezőkkel; a fogadó ország nemzetbiztonságára fenyegetést vagy veszélyt jelentő kérelmezőkkel; a zavaró vagy agresszív magatartást tanúsító kérelmezőkkel; valamint a szökés veszélyével. Ezenkívül az őrizet a menekültügyi eljárások felgyorsításával és a visszaküldés végrehajtásával is szorosabb összefüggésbe került.

Egyes országokban észlelhető volt az őrizetbe vétel alternatíváinak irányába történő elmozdulás igénye. Akárcsak 2018-ban, számos ország civil társadalmi szervezetei aggodalmakat juttattak kifejezésre azzal kapcsolatban, hogy a menedékkérők őrizete és az őrizeti eljáráson belüli biztosítékok tekintetében helytelenül hajtják végre az uniós menekültügyi jogszabályokat. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) továbbra is aktívan vizsgálta az őrizetbe vételi gyakorlatokat és körülményeket, ugyanakkor pontosította a kérelmezők jogait.

A másodfokú eljárás

2019-ben a fejlemények legfontosabb területei közé tartoztak a következők: az első fokon hozott határozatok elleni fellebbezés felfüggesztő hatálya; a fellebbezésre vonatkozó határidők módosítása; a fellebbezésért felelős hatóság meghatározását célzó intézményi szerkezetátalakítás; a kérelmezőknek biztosított garanciák bevezetése; valamint a másodfokú eljárások hatékonyságát javító intézkedések, az új technológiák használatát is beleértve.

Összességében 2019-ben a másodfokú eljárások két említést érdemlő aspektusa a fellebbezések ügyhátraléka és az eljárások hossza volt. Számos EU+ ország hozott a függőben lévő fellebbezések számának csökkentését célzó intézkedéseket. Mivel másodfokon a határozatok jelentős aránya volt függőben, a bíróságoknak a saját határozataik révén lehetőségük nyílt arra, hogy a menekültügyi eljárásnak és a közös európai menekültügyi rendszer egyéb területeinek a gyakorlati alkalmazását tovább alakítsák.

Származásiország-információk

Mivel az elmúlt években sokféle származási országból érkezett jelentős számú, nemzetközi védelmet kérelmező személy, az EU+ országok konkrét lépéseket tettek azért, hogy fejlesszék a származásiország-információkkal kapcsolatos tájékoztatás tartományát és minőségét.

2019-ben megerősödött az EU+ országok közötti együttműködés és szaktudáscsere, amit gyakran az EASO-val koordinálva, szakosodott hálózatokon keresztül végeztek. Ráadásul számos ország fektetett be a munkatársaknak a származásiország-információkra vonatkozó kutatásokkal kapcsolatos módszertani képzésébe, ugyanakkor a tényfeltáró missziók továbbra is kiemelt eszközei az információgyűjtésnek és a bizonyos származási vagy tranzitországok helyzetével kapcsolatos részletes ismeretek összegyűjtésének.

A származásiország-információkkal kapcsolatos nehézségek közé tartozik a nemzeti nyelven elérhető források hiánya, egyes származási országokkal vagy kérelmezői profilokkal kapcsolatos részletes információk hiánya, valamint a gyorsan változó helyzetű országokkal kapcsolatos aktualizált információkhoz való hozzáférés nehézsége.

Hontalanság

A nemzetközi jogban a hontalan személyek és a nemzetközi védelem alá tartozó személyek két külön kategóriát képeznek, de egy személy lehet nemzetközi védelemre jogosult és hontalan is egyszerre. A menekültügy összefüggésében a hontalanság érintheti a védelemre irányuló kérelem meghatározásának folyamatát, valamint az eljárási biztosítékokat is.

Számos EU+ ország tett lépéseket 2019-ben a hontalanság kezelése terén, mint például a releváns nemzetközi jogi eszközökhöz folyamodás, a hontalanságot megállapító célirányos eljárások kialakítása, születéskor az állampolgársághoz való hozzáférés biztosítása, a honosításhoz való hozzáférés megkönnyítése, a hontalan személyeknek nyújtott védelem tartalmának erősítése, a hontalanságot meghatározó eljárás felgyorsítása, valamint a hontalan személyekkel kapcsolatos népszámlálási adatok gyűjtésének elrendelése. A hontalan személyek azonban továbbra is nehézségekkel találják szemben magukat a menekültügyi eljárás különböző szakaszaiban, a belépéstől az őrizetbe vételig és visszaküldésig.

A védelem tartalma

Különböző jogokat és kedvezményeket élvezhetnek azok a személyek, akiket egy EU+ országban a nemzetközi védelem valamilyen formájában részesítettek. A védelem tartalmával kapcsolatos jogszabályi, szakpolitikai és gyakorlati fejlemények 2019-ben az EU+ országokban sokfélék voltak, és így nehéz volt általános trendeket megállapítani.

A kezdeményezések az egyes országokban jellemzően egyedi igényekre adtak választ, és az adott országokban található kedvezményezettek sajátos profiljához igazodtak. Az év során kialakult számos fejlemény általánosságban a nemzeti integrációs stratégiákhoz, valamint a védett státusz felülvizsgálatához, megszüntetéséhez és visszavonásához fűződött.

Számos jogalkotási kezdeményezés foglalkozott a családegyesítéshez való jog hatályával és kritériumaival, miközben egyes országok átfogó intézkedéseket dolgoztak ki, hogy fokozzák a harmadik országok állampolgárainak a munkaerőpiacon való részvételét.

Korábbi kérelmezők visszaküldése

2019-ben az EU+ országok folyamatosan törekedtek arra, hogy az EU-ban tartózkodási joggal nem rendelkező személyek – a korábban nemzetközi védelmet kérelmezőket is beleértve – hatékony visszaküldésére megoldásokat találjanak. A Frontex a 2020-as éves kockázatelemzésében jelezte, hogy a 2019-ben kiadott kiutasítási határozatok száma sokkal nagyobb volt, mint az ugyanabban az évben állítólag ténylegesen is végrehajtott visszaküldések száma.

Ebben az összefüggésben az EU+ országok által bevezetett számos jogszabálymódosítás törekedett a visszaküldés megkönnyítésére azáltal, hogy kiegészítő együttműködési kötelezettséget fogalmazott meg, megszüntette a kiutasítási határozatok elleni fellebbezés felfüggesztő hatályát, növelte az őrizetbe vétel lehetőségeit, és felgyorsította a visszaküldési eljárásokat.

Gyakorlati intézkedéseket, többek között új iránymutatásokat és technikai megoldásokat vezettek be egyes nehézségek kezelése érdekében, mint például a visszatéréshez nyújtott anyagi támogatással való visszaélés, valamint kedvezőtlen határozat esetén a szökés veszélye. Ezen kívül az EU+ országok olyan projekteket is bevezettek és megvalósítottak, amelyek célja a visszatérési eljárás minőségének javítása és az alapvető jogok tiszteletben tartása. Folytatódtak azok a törekvések, amelyek a korábbi kérelmezők támogatott önkéntes visszatérésének elősegítéséhez nyújtanak csatornákat.

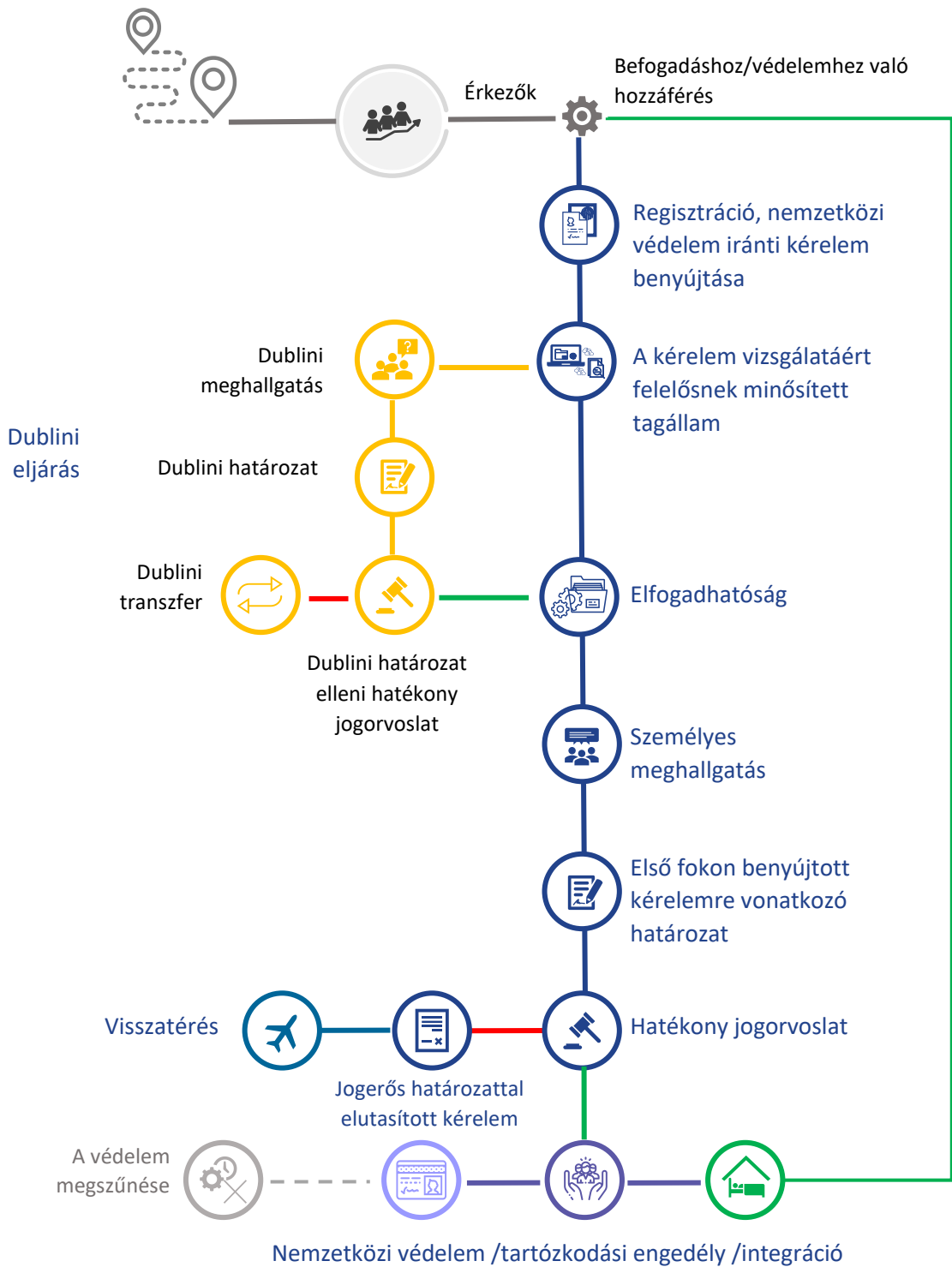

Áttelepítési és humanitárius beléptetési programok

2019 során az EU+ országok előrelépést értek el az 50 000 migráns áttelepítésére irányuló cél megvalósítása terén, amely az Európai Bizottságnak a második európai áttelepítési program keretében megfogalmazott 2017-es ajánlásaiban is szerepelt.

2019-ben közel 30 700 fő érkezett áttelepítés keretében Európába, 8%-kal több, mint 2018-ban. Az előző három évhez hasonlóan újra a szíriaiak tették ki az összes áttelepített személy közel kétharmadát. Az Európai Bizottság felhívására válaszolva az EU+ országok 2020-ra további 29 500 áttelepítésre tettek ígéretet.

A menekültügyi eljárás legfontosabb lépései

Következtetések

2019-ben Európában 2015 óta először emelkedett a nemzetközi védelem iránti kérelmek száma. Mindezek alapján az EU+ országok folytatták arra irányuló törekvéseiket, hogy a korábbi években bevezetett kezdeményezések alapján folytassák menekültügyi rendszereik összehangolását, és erősítsék a nemzetközi védelemmel kapcsolatos megoldásokat.

Ahogy a jelentés is felvázolta, a főbb fejlemények közé tartoznak a következők:

- Az elbírálásra váró nemzetközi védelem iránti kérelmek ügghátraléka sokkal jelentősebb, mint 2015 előtt, ami jelzi, hogy milyen fokozott nyomás nehezedik az EU+ országok menekültügyi és befogadó rendszereire.
- A kérelmezők továbbutazása jelentős figyelmet kapott az EU+ országokban, és fokozta a dublini eljárás jelenlegi működéséről szóló vitákat.
- Az EU+ országok továbbra is nagy hangsúlyt helyeznek a kérelmezők gyors regisztrációjára és a rájuk vonatkozó részletes információknak a menekültügyi eljárás korai szakaszában történő összegyűjtésére, hogy hatékonyabban tehessenek különbséget a védelemre szoruló és a visszaküldendő személyek között. Ez a határővezeti eljárások fokozására irányuló intézkedésekkel párosult.
- Az EU+ országok fokozták a kiszolgáltatott kérelmezők szükségleteinek támogatására irányuló erőfeszítéseiket, a korai azonosítástól és az eljárási biztosítékok nyújtásától egészen a szakosodott fogadó létesítmények fejlesztéséig és a személyre szabott, különösen a kísérő nélküli kiskorú kérelmezőknek szánt tájékoztató anyagok kidolgozásáig.
- Mivel jelentős számú másodfokú ügy van függőben, a bíróságok továbbra is fontos szerepet játszanak az európai menekültügyi vívmányokban foglalt rendelkezések gyakorlati alkalmazásának formálásában.
- Bár az EU+ államok folyamatosan törekednek arra, hogy az EU-ban tartózkodási joggal nem rendelkező személyek – a korábban nemzetközi védelmet kérelmezőket is beleértve – hatékony visszaküldésére megoldásokat találjanak, a tényleges visszaküldések száma sokkal alacsonyabb volt, mint a visszaküldési határozatoké.
- A KEMR reformcsomagjának elfogadására jogalkotási szempontból nem került sor jelentős előrelépésre, ennek ellenére komoly munkát sikerült elvégezni a szakpolitika végrehajtása és az EU+ országok között a menekültüggyel kapcsolatban megvalósuló gyakorlati együttműködés terén.
- Az EU külső határaival kapcsolatos alapvető problémák továbbra is a nyilvános vita középpontjában állnak, különös tekintettel a Földközi-tengeren végzett kutatási-mentési műveletekre, valamint a kimentett migránsok biztonságos partra szállítására és áthelyezésére. A kelet-mediterrán útvonalon megnövekedett migrációs hullámok fokozták a régió tagállamainak menekültügyi rendszereire nehezedő nyomást. A közép- és kelet-mediterrán útvonalak mentén található uniós frontországok megsegítése céljából 2019-ben az EASO javította és szükség esetén kibővítette a Ciprusnak, Görögországnak, Olaszországnak és Máltának nyújtott operatív támogatását.

Az EASO 2020. évi menekültügyi jelentésében ismertetett trendek adják az idei év hátterét. Az új Covid19-világjárvány ráadásul kritikus szerepet fog játszani a menekültüggyel kapcsolatos fejlemények alakításában, mivel rámutat a menedékhez való jog teljes tiszteletben tartásának biztosításával kapcsolatos innovatív megközelítések szükségességére. A jelenleg készülő új migrációs és menekültügyi paktum tekintetében a Covid19-járvánnyal kapcsolatos tanulságok értékesek lehetnek a menekültügyi eljárások EU+ országokban történő modernizálása és fejlesztése szempontjából.

ISBN 978-92-9485-530-5

